

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Injustitia, quae versatur in occupatione status aliorum. XLV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

*Injustitia, quæ versatur in occupatione
status aliorum.*

CAP. XLV.

Quod Injustitia magna sit exuere principes alios statibus suis, adversus quos justa non est causa, eaque tantum, quod quis potentior sit, aut quod in eo statu quidpiam reperiat, quod desiderium concitet, satis planum est. Inlicitum est naturæ, quæ rationem sequitur, axioma hoc, quod unicuique suum tribuendum sit, non tollendum. Et definit Iustus justitiam, quod unicuique suum tribuat. Quanto itaque res major regnum est, quam possessio, tanto major est iniquitas illud eripere, quam hanc. Solimannus, licet imbutus axiomate suo falso fundato in superstitione Mahumedana, nihilominus compulsus in sito justitiæ principio, expugnata Rhodo, misertus est, cum videret senem Principem, scilicet Magnum Magistrum, egredi debere domo sua & antiquo imperio. Axioma Solimanni erat: *proprium regis regio sanguine orti esse, rapere & invadere res aliorum, non avaritia, sed gloriosa cupidine dominandi.* Hic itaque prætextus est invadendi status aliorum, nimirum gloriosa cupiditas dominandi. At falsa est ea gloria, quæ cum maxima conjuncta est iniquitate. Optime dixit Joannes Casa,

Gloria haud virtutis filia, quid valet?

Sed ad nostrum propositum, dicendum erit,

Gloria filia vitij, quid valet?

Et tandem finem in gloria ponere, ambitio est, haud virtus, cujus finis honestas est. Alius prætextus prolatus est à Rinaldo Albicio in Hist. Florentina, (Ann. hist.) suadente Lucensium urbis conquestionem esse tentandam: quod in amplissimis imperiis delicta puniantur rectius, quam in parvis, exemplo quorundam comitum minorum, subditos suos tyrannorum in morem gravantium. At non sufficit bonum esse finem, ut actio compareat bona, opus est quoque mediis bonis, at bonum medium non est injustitiam committere, ut æquo vivant alii jure. Si acquisitio fieret secundum justitiam, utique argumentum bene procederet: licet illa major propositio, quod sub amplissimis imperiis melius vivatur, adversetur doctrinæ Aristotelis, qui eiusmodi exigit amplitudinem, ut cognoscantur personæ earumque merita:

alias perspicuum est, non digniores muneribus præfici, sed qui à commendatoribus gratia plus apud principem valentibus magis efferuntur. Alius prætextus est, quod resp. ita tutior sit, plus habens virium. Idem argumentum objiciebat Ghinus Taccianus, apud Boccacium, Abbati Cliniesi, quem in viis publicis deprædabatur, ut inimicitias cum comite S. Floris sustinere posset. Bona resp. suos cives bona disciplina strenuos reddere debet, eorumque virtute ab externis se præstare tutam, simulque sibi procurare societatem cum aliis principibus adversus potentiores, cum quibus eadè diffidentia illam perennem servare sibi possit: non autem occupatione iniqua quod alterius est: enim vero similes conatus sæpenumero contrarios nantiscuntur exitus. Samnites propter opportunitatem, & quod eorum intererat plurimum, urbem Capuæ possidere, conabantur eam occupare, ac conatus ille causa exstitit belli cum Romanis gesti, quorum imperio tandem subjicebantur. Si verum est, quod retulit Guicciardinus, desiderium invadendi Pisanam urbem, & Venetorum violentus conatus, semen exstitit simultatum inter illos & Ludovicum Sforzam, quem ut castigarent, consilium ceperunt conjungendi se foedere, cum Lud. XII. rege Galliarum, & accersendi illum in Italiam, quæ ipsis exstitit causa amittendi imperium continentis, quod postea magno labore, sed diminutum recuperarunt. Possent similia exempla quamplurima proferri, quæ brevitatis gratia omitto. Non itaque occupari possunt justè aliorum status, nisi bello quod justè geritur. Bellum justum tria postulat: ut causa æqua sit; ut deliberatum sit à persona ea pollente auctoritate: & recta intentio boni finis. D. Thomas 2. 2. q. 43. art. 1. in corp. causæ justitiam ex sententia D. Augustini ita describit: quod causa justa sit, quando illi, adversos quos arma parantur, sua quadam culpa promerereunt, ut armis petantur. *Vnde (verba sunt D. Thomæ) Aug. dicit lib. 83. quæst. justa bella solent definiri, quæ ulciscuntur injurias, si gens vel civitas peccanda est, quæ vindicare neglexerit, quod à suis improbe factum est, vel reddere, quod per injuriam ablatum est.* Hactenus D. Thomas. Ex quibus bellum defensionis tantum gratia susceptum justum colligitur, licet verbis non exprimatur. Sermo enim illi est de iis bellis, de quibus dubitare posset an essent justa, videlicet ad vindicandas injurias suscepta de quibus plus ambigitur, & ad repetendum sua, de quibus minus. Et sane dissidentia sunt suum repetere, & vindictam meditari. Vindicta enim ultra redintegrationem pœnam adjungit. Ita Judex crimina-

lis

lis cum subditis se gerit, ut læso non modo curet suum restitui, verum quoque prædonem puniat.

De injustitia in violanda fide.

CAP. XLVI.

DE fide servanda & firmiter promissis tenendis, quod ex propositis tertium membrum est, ubi princeps contrahentium unus existit, haud dubitare possumus, quid dicendum sit: quoniam pacta & promissa ad contractus pertinent, sumpto remissè quantum licet vocabulo. Recedere itaque à pactis conventis, repugnat justitiæ commutativæ. Ulpianus (ff. de pact. l. 1.) pro principio ponit naturali hominibus indito observantiam conventionum, pactorumque initorum, cum ait: *Hujus edicti æquitas naturalis est, quid enim tam congruum est fidei humane, quam illa que placuerunt inter eos servare?* Alio respectu cernimus quoque principiis moralibus insitis accedere: etenim virtus moralis inseparabiliter connexa est cum veritate activa, ut est apud Arist. (cap. 2. lib. 5. Eth.) *Quare cum moralis virtus habitus electivus sit; electio v. consultatrix, propterea oportet, si modo electio proba est, ut & ratio sit vera, & appetitus rectus, & eadem illa dicat, & hic persequatur: atque hæc cogitatio, seu mens, & veritas activa est.* Si igitur veritas ad eam virtuti connexa est, electio falsitatis haud erit virtutis opus, est vero electio falsitatis in eo sita, quod mendacem se sistat non servando promissa, estque magis adhuc mendax, imo perfidus, si promittendo securè, non illi animus est servandi certò promissum. Cicero 1. offic. cum dicat, quod fides fundamentum sit justitiæ, innuit, ejus observantiam principium esse innatum. *Fundamentum autem justitiæ fides est, id est dictorum, conventorumque constantia.* Hinc D. Augustinus ad Bonifacium scribens, dicit & inimicis fidem esse servandam, cujus auctoritas relata est in Decretales. Idem dixerat Cic. primo offic. *Si quid singuli temporibus adducti hosti promiserint, in eo ipso fides servanda, ut primo Punico bello Regulus.* Idem dicitur fidem frangere, cum docet discrimen quod inter bellum est propter honorem & imperium gestum, & illud, in quo de vita decernitur & salute, quale illud erat cum Cimbris. *Fatetur illud cum Carthaginensibus gestum*